

Cestování a literatura

Obsahový cíl:

- Žák se seznámí s dějem a úryvkem z knihy „Jonathan Swift: Gulliverovy cesty“.
- Žák určí typ vypravěče, který se objevuje v díle.
- Žák skládá za sebou děj knihy.
- Žák se seznámí s literárním žánrem „cestopis“, a to na úryvku z díla: „J. Hanzelka a M. Zikmund: S československou vlajkou na Kilimandžáro“
- Žák pochopí strukturu líčení, sám krátké a jednoduché líčení napíše.

Jazykový cíl:

- Žák doplňuje slovní zásobu, diskutuje.
- Žák předvídá děj textu, na základě porozumění textu odpovídá na otázky.
- Žák třídí do myšlenkové mapy fráze z textu.
- Žák transformuje výpověď vypravěče do jiné formy.
- Žák doplňuje slova a fráze do textu.
- Žák hledá v textu pasáže, které vyjadřují pocity vypravěče.
- Žák vymyslí přídavná jména, formuluje vlastní myšlenky.
- Žák převádí přídavná jména rodu mužského na ženský rod a na příslovce.
- Žák popisuje obrázek vlastními slovy.
- Žák spojuje části vět a nakonec píše vlastní líčení.

Slovní zásoba:

cestování, Gulliver, loď, bouřka, skála, člun, veslovat, obr, liliput, klavír, prales, potok, vrchol hory, tráva, světlo, Indie, břeh, vypravěč, cestopis, zážitky, pocity, louka, autor, literární žánr, líčení, mrak, ulice, léto, les, přídavná jména a odvozená příslovce (krásný, klidný, kouzelná osamělý, svěží, sladký, pohodlný, nepříjemný, hezký, vtipný, tichý, hlasitý, příjemný, děsivý, strašidelný, úžasný), popis, detail, slunce, hory, vítr, pohled, řeka, panenka, jeskyně

Jazykové prostředky:

bydlí v..., se dostal do..., se vrátil., se potopila..., odjel..., se zachránilo..., veslovali..., slyšel..., převrátil..., usnul, uviděli, nechali, doplaval, rozbila se, zastihla, se plavil, spal, chtěl vstát, skončila, cítil se..., ...se pohybují..., ...se kroutí..., ...se schovává..., vane..., voní jako..., působí..., cítím se..., ...se tyčí..., jako by se ani nepohnulo..., zní to jako..., cítím vůni..., cítím se tu/tady jako..., láká k..., je tak..., že...; ...popisuje..., zaznamenává..., je to..., vidím..., slyším..., cítím..., ...je..., ...leží..., ...svítí..., ...voní..., vypadá jako..., připomíná mi..., je mi..., cítím se..., mám...náladu..., jsem..., těším se, až budu...; myslím na to, že..., už se nemůžu dočkat, až...

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

CESTOVÁNÍ A LITERATURA

1. **Poslechněte si zvuky dopravních prostředků.** Poznáte je?

(<https://www.youtube.com/watch?v=9D8oVMfBv54>)

1)	3)	5)	7)
2)	4)	6)	8)

2. **Napište, jakými dalšími dopravními prostředky můžeme cestovat.**

3. **Diskutujte:**

- Máte rádi cestování? V jakých zemích jste už byli?
- Kam byste se chtěli podívat?

4. **Doplňte k obrázkům slova:**

*lod' bouřka skála čun veslovat obr
liliput orl prales potok vrchol hory*

 O _ _ _	 _ _ _ L _ _	 V _ _ _ _ _
 _ _ T _ _	 _ O _	 _ _ _ N
 _ _ CH _ _ _ _ R _	 B _ _ _ _ _	
 _ K _ _ _	 _ _ L _ _ _ _	_ _ R

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

 5. Vymyslete příběh, použijte alespoň 3 z následujících slov:
TRÁVA LOŤ SVĚTLO BOUŘKA SKÁLA NOHA

 6. Podívejte se na nadpis a obrázek. O čem text asi bude?

7. Podívejte se na tučná slova. Řekněte, o čem text bude.

 Přečtěte si text: Jonathan Swift: Gulliverovy cesty

I. Bylo to před 3 roky. Plavili jsme se na **lodi** Antilopa do **Indie**. Cestou nás **zastihla** velká **bouřka** a změnila nám směr plavby. Pluli jsme teď na severozápad od Tasmánie. Podle měření jsme zjistili, že jsme na 30 stupních jižní šířky.

II. Silný vítr odfoukl naši loď na **skálu** a loď se **rozbila**. Ještě jsme stihli spustit na moře malý **člun**, díky němu se zachránilo 6 mužů před utopením. Loď se už dávno **potopila**. **Veslovali** jsme několik kilometrů, ale pak jsme přestali, byli jsme už moc unavení. Nechali jsme se nést mořem. Najednou se náš člun kvůli větru **převrátil**, museli jsme **plavat**. Nakonec jsem ke břehu doplaval **sám**.

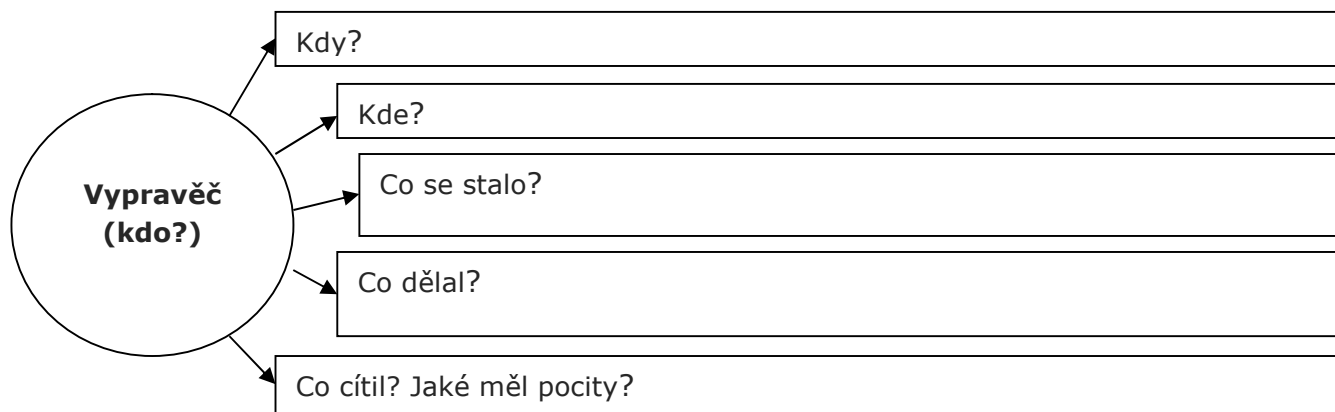

III. Bouřka skončila. Na břeh jsem se dostal **večer**, byla už tma a nikdo kolem nebyl. Cítil jsem se velmi **unavený** – kvůli velkému teplu a kvůli alkoholu, který jsem na lodi vypil. **Lehl** jsem si do měkké nízké **trávy** a **spal**. Když jsem se vzbudil, bylo už **světlo**. Chtěl jsem vstát, ale nešlo to. Měl jsem ruce, nohy i vlasy **přivázané k zemi**, nemohl jsem se hýbat. Slyšel jsem kolem sebe **zvuky**, ale nic jsem nemohl vidět. Za chvíli jsem ucítil, že se něco **živého** pohybuje **po mojí noze**.

1. Roztřídte do myšlenkové mapy následující fráze z textu:

plavil se – do Indie – před 3 roky – na břeh – loď se rozbila – spal – večer – bouřka skončila – chtěl vstát – měkká tráva – člun se převrátil – Gulliver – cítil se unavený – lehnul si – loď se potopila - 30 stupňů jižní šířky – slyšel zvuky – doplaval sám

2. Jaké mohl mít vypravěč další pocity? Zakroužkujte z nabídky.

Byl nadšený – překvapený – zoufalý – našťvaný – šťastný – vyděšený - bezstarostný
Měl radost – strach – dobrou náladu – obavy – špatný pocit – dobrý pocit - nahnáno
Líbilo se mu to – nelíbilo se mu to – hrozil se – těšil se – bál se – neviděl východisko

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

3. Odpovězte na otázky k textu:

- a. Co se asi pohybovalo po noze vypravěče?
- b. Kdo je autor textu?
- c. Kdo vypráví příběh?

4. Zakroužkujte: jaký vypravěč vypráví příběh?

- A. vypravěč v 1. osobě = ich-forma (př. *Já jsem šel do školy a viděl jsem děti.*) B. vypravěč ve 3. osobě = er-forma (př. *Petr šel do města a viděl lidi.*)

5. Přepište následující větu tak, aby šlo o druhý typ vypravěče:

Měl jsem ruce, nohy i vlasy přivázané k zemi, nemohl jsem se hýbat.

.....

6. Jaké nadpisy patří k odstavcům? Spojte:

Odstavec I.	1. Únava a nepříjemné probuzení
Odstavec II.	2. Bouřka na cestě do Indie
Odstavec III.	3. Dvojí potopení lodi

a. Vymyslete i jiné nadpisy odstavců?

7. Přemýšlejte a diskutujte. Jak může příběh pokračovat?

8. O čem byl úryvek? Doplněte následující fráze do textu:

se zachránilo pohybovalo veslovali unavený slyšel
 převrátil přestali usnul uviděli nechali rozbila
 doplaval se plavil zastihla neviděl

Gulliver lodí do Indie, ale cestou ho bouřka. Později v moři skálu, o kterou se potom loď a potopila se.

Šest mužů na malém člunu. Muži několik kilometrů, ale pak a se nést mořem. Najednou se člun

Gulliver na břeh sám. Byl, a tak v trávě. Ráno zvuky, ale nikoho tam A pak se mu něco po noze.

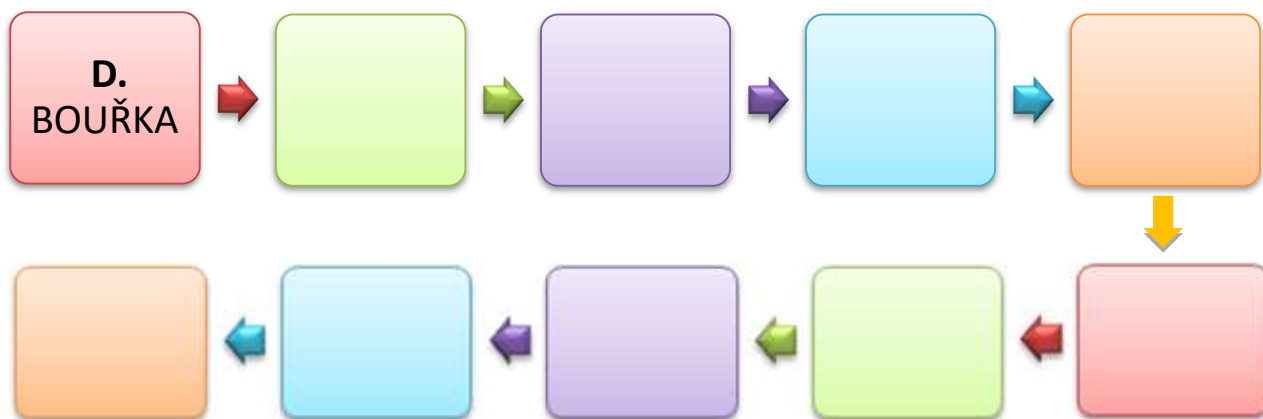
Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

9. Podívejte se na video (https://www.youtube.com/watch?v=idaCPJ_9s9g – lze bez zvuku)
Jak šly události správně za sebou? Vyplňte vždy písmeno a jedno klíčové slovo.

A. Gulliver bydlí v malém domečku pro panenky.	B. Gulliverův domeček odnesl orel a upustil ho do moře.
C. Gulliver se dostal do země obrů	D. Gulliverova loď se v bouřce potopila.
E. Gulliver pomohl liliputům vyhrát válku na moři.	F. Gulliver je připoutaný k zemi malými liliputy.
G. Lidé vezou Gulliverovi hodně jídla a pití.	H. Malý Gulliver baví obry.
I. Gulliver odjel na malé loďce pryč od liliputů.	J. Gulliver se vrátil zpátky domů k rodině.

10. Co ukazují následující obrázky? Dopište k nim popisky:

11. Diskutujte.

- Co kniha popisuje?
- Mohl se takový příběh stát? Dá se to nějak vysvětlit?

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Co je to CESTOPIS?

- ❖ *Cestopis je literární žánr, kde autor popisuje svoje zážitky z cestování.*
- ❖ *Autor popisuje svou cestu do cizích zemí, popisuje vlastní pocity z cesty.*
- ❖ *Autor zaznamenává zeměpisné, kulturní, sociální, historické informace a zvláštnosti o dané zemi.*
- ❖ *V cestopise jsou často také fotografie z místa.*
- ❖ *Cestopis může být i natočený jako film.*

!Doplňte si informace o cestopisu do tabulky literárních žánrů!

J. Hanzelka a M. Zikmund: S československou vlajkou na Kilimandžáro

Poprvé v životě jsme uviděli pravý **africký prales**, na to jsme se dlouho těšili. Úzká cesta vedla uprostřed obrovských krásných stromů, keřů a vysoké trávy. Vstoupili jsme do pralesa. Vypadalo to, že slunce přestalo svítit. Najednou byla skoro **tma**, pod stromy jsme viděli jen občas kousky světlého nebe. Trochu jsme se báli, protože jsme nevěděli, jaká zvířata v pralesi žijí.

Slyšeli jsme téct **vodu**. Když jsme šli dál, zvuk vody se k nám přibližoval. A pak jsme uviděli téct průzračný **potok**. Lákal nás, abychom se napili. Ale pospíchali jsme. **Nebyl čas** se zastavovat a pít.

Po hodině se před námi zase rozsvítilo denní světlo a my jsme uviděli velkou zelenou **louku**. Na louce bylo mnoho krásných a barevných **květin**, které jsme neznali. Bylo to nádherné! A před námi se objevila obrovská **hora** Kilimandžáro, kolem **vrcholu** hory se pohybovaly malé bílé **mraky**. Vypadalo to, že hora sedí v pralesi a přemýšlí.

1. Odpovězte na otázky k textu:

- a. Kdo je autor textu?
- b. Kam autor cestoval?
- c. O jaký jde literární žánr?

2. Zakroužkujte: jaký vypravěč vypráví příběh?

- A. vypravěč v 1. osobě (ich-forma) B. vypravěč ve 3. osobě (er-forma)

3. Doplňte tvrzení:

- a. Vypravěč viděl poprvé v životě
- b. Vypravěč se chtěl napít z průzračného Ale nenapil se, protože
- c. Vypravěč popisuje, jak vypadá a okolí Kilimandžáro.

4. Podtrhněte v textu pasáže, které vyjadřují nějaký pocit vypravěče.

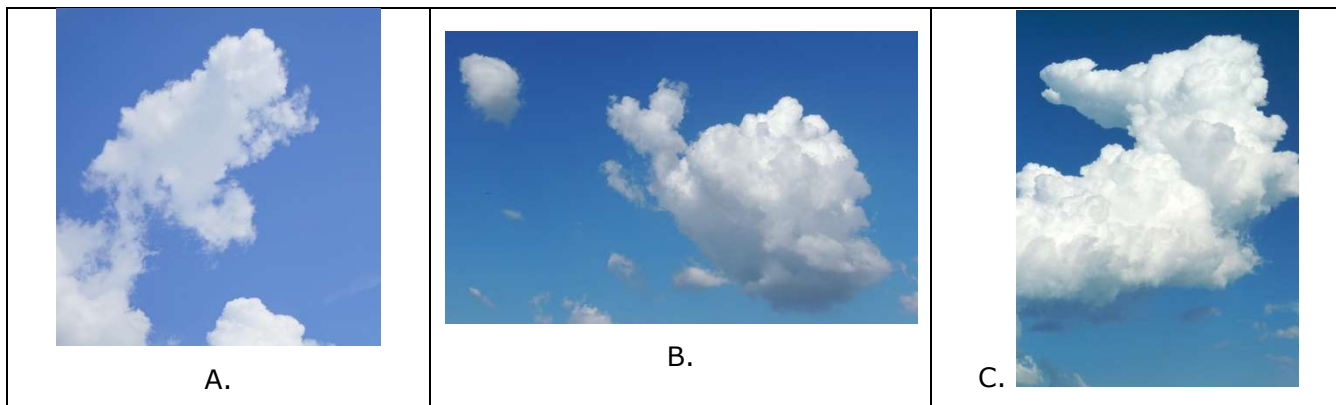
Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

Líčení

1. Podívejte se na obrázky mraků. Co vám připomínají? Jak podle vás vypadají? Můžete použít překladový slovník.

Používejte fráze: *Mrak B. vypadá jako želva.* / *Mrak B. mi připomíná želvu.*

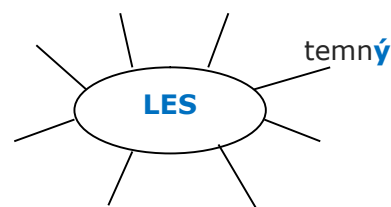
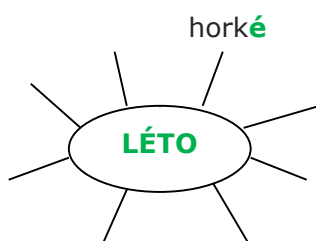
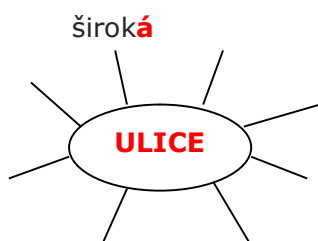
.....

.....

.....

ABC

2. Vymyslete co nejvíce přídavných jmen ke slovům (můžete použít překladový slovník):

3. Spojte následující slova s jejich vysvětlením.

1) krásný	a. Sám, je tu jen jeden.
2) klidný	b. Není hezký, necítím se s ním dobře.
3) kouzelný	c. Čerstvý – nový, příjemný.
4) osamělý	d. Moc hezký, pěkný.
5) svěží	e. Neruší, je v klidu, nic se kolem neděje.
6) sladký	f. Dobrý na sezení, ležení.
7) pohodlný	g. Krásný, okouzlující, roztomilý.
8) nepříjemný	h. Chutná jako cukr, krásný na pohled, že bych ho snědl.

9) hezký	i. Nedělá hluk, je potichu.
10) vtipný	j. Mám z něj hrůzu, bojím se.
11) tichý	k. Je mi s ním dobře, fajn.
12) hlasitý	l. Krásný, na pohled vypadá dobře.
13) příjemný	m. Je hodně slyšet, je nahlas.
14) děsivý	n. Skvělý, nejlepší, báječný.
15) strašidelný	o. Vypadá tak, že se mi chce smát.
16) úžasný	p. Mám z něj strach, bojím se.

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

4. Doplňte tabulku:

Je to ... park. (Jaký? Krásný)	Je to ... louka. (Jaká? Krásná)	Je to ... místo. (Jaké? Krásné)	Cítím se tu ... (Jak? Krásně)
klidný		klidné	
	kouzelná		osaměle
pohodlný			! HEZKY !
	hezká		děsivě
	příjemná		
vtipný		vtipné	
			strašidelně
	úžasná		

Líčení je umělecký popis toho, co vidíme. Říkáme, jak to na nás působí, jak to vidíme my, jak se cítíme. Používáme všechny smysly: říkáme, jak to vidíme, co cítíme, jak to slýšíme, jaké to je po hmatu. Líčit můžeme roční období, část dne, oblíbené místo, cestu, sen nebo nějakou věc (klavír, strom, sněhová vločka).

5. Podívejte se na obrázek a odpovězte na otázky:

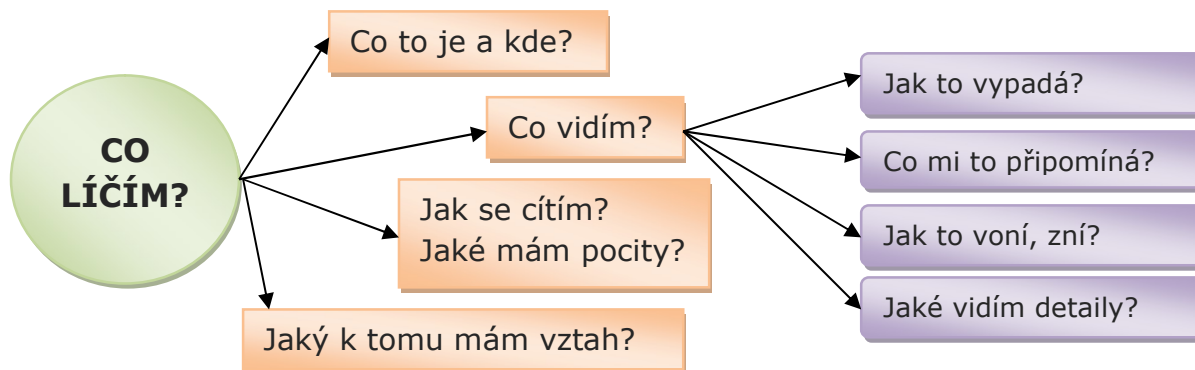
Co vidíš?

Co ti to připomíná?

Jaké to je?

Jak se cítíš?

Struktura líčení:

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

8. Gulliver líčí zemi, do které se dostal po ztroskotání lodi. Doplňte do textu slova:

malý – krásnou – osaměle – tiché – kouzelné – pohodlnou – úžasný – vtipný – vysoké – krásně – strašidelný – příjemně – malé – klidné – hlasitý – sladká – panenky – ovoce

Probudil jsem se. A najednou vidím zemi. Je to ostrov. Je tak, že vidím na jeho konec. Uprostřed ostrova je velký les, který vypadá jako černá jeskyně. Tam nechci jít.

Za lesem se tyčí skály, které vypadají jako věže, kde bydlí zakletá princezna a čeká na prince. Pod skalami vidím domy a zahrady, vypadají jako pro Dokonce mají i malé náměstí a zámek jako pro krále.

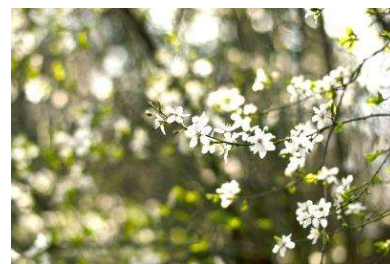
Kolem ostrova je rozlehlé moře. Je a, jako by se ani nepohnulo. Nad mořem ale létají ptáci, kteří mají a hlas. Zní to, jako by se smáli. Když se nadechnu, cítím vůni a moře. Cítím se tu Cítím se tady jako v ráji.

Jdu kousek dál. Zjistím, že kolem mě nejsou žádní lidé, cítím se tu trochu Je tady ale malá opička, které vypadá jako moje dcera.

Na místě, kde stojím, vidím trávu, která mě láká k tomu, abych si zase lehnul a klidně spal. Nic jiného tady nemusím dělat. Je tu

9. Představte si, že po dlouhé zimě začalo venku svítit slunce, rozkvetly první květiny. Je jaro a vy za chvíli jdete ze školy přímo domů. Máte 3 dny volno.

Napište krátké líčení jarního odpoledne. Použijte fráze v závorkách.

A. Co vidíte, slyšíte, cítíte? (*vidím..., slyším..., cítím..., ...je..., ...leží..., ...svítí..., ...voní..., vypadá jako..., připomíná mi...*)

.....

.....

.....

B. Jak se cítíte? (*je mi..., cítím se..., mám...náladu..., jsem...*)

.....

.....

.....

C. Na co se těšíte? Na co myslíte? (*těším se,až budu...; myslím na to,že..., už se nemůžu dočkat,až...*)

.....

.....

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Použité zdroje:

Obrázky:

[cit. 2017-12-28] Dostupný pod licencí Public domain a Creative Commons na WWW:

- <<https://pixabay.com/cs/cestov%C3%A1n%C3%AD-agentura-okolo-sv%C4%9Bta-2960196/>>
- <<https://pixabay.com/cs/de%C5%A1tn%C3%BD-prales-les-austr%C3%A1lie-491102/>>
- <<https://www.pexels.com/photo/nature-water-forest-brook-1964/>>
- <<https://pixabay.com/cs/orel-b%C4%9Blohlav%C3%BD-orel-ple%C5%A1at%C3%BD-ko%C5%99ist-936690/>>
- <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Edward_Bamford,_a_giant,_and_John_Coan,_a_dwarf._Engraving_b_Wellcome_V0007349.jpg>
- <https://en.wikipedia.org/wiki/File:Students_of_COEP_boat_club_rowing_double_scull.jpg>
- <<https://pxhere.com/cs/photo/1267024>>
- <<https://pixabay.com/cs/skaln%C3%AD-%C3%Bates-torrione-gianni-2526707/>>
- <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Port_and_lighthouse_overnight_storm_with_lightning_in_Port-la-Nouvelle.jpg>
- <<https://pixabay.com/cs/lo%C4%8F-n%C3%A1mo%C5%99n%C3%ADk-d%C5%99evost%C5%BE%C3%A1ry-plachta-1956830/>>
- <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hill_of_Padmanabham_in_Visakhapatnam_district.jpg>
- <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:The_sinking_of_HMS_Captain.jpg>
- <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Viagens_de_Gulliver_022.jpg>
- <[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:The_Bookshelf_for_boys_and_girls_Children%27s_Book_of_Fact_and_Fancy_\(1912\)_%2814771078044%29.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:The_Bookshelf_for_boys_and_girls_Children%27s_Book_of_Fact_and_Fancy_(1912)_%2814771078044%29.jpg)>
- <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Viagens_de_Gulliver_001.jpg>
- <<https://pixabay.com/cs/mraky-mrak%C5%AF-nebe-b%C3%AD%C3%A1-modr%C3%A1-kupa-373213/>>
- <<https://pixabay.com/cs/obloha-mraky-slun%C3%AD%C4%8Dko-mrak-239642/>>
- <<https://pixabay.com/cs/mrak-nebe-mraky-formul%C3%A1%C5%99e-modr%C3%A1-403009/>>
- <<https://pxhere.com/en/photo/686614>>
- <<https://pixabay.com/cs/p%C5%99%C3%ADroda-rostlin-ovoce-strom-kv%C4%9Bt-731373/>>
- <<https://pxhere.com/en/photo/437409>>

Texty ve výukovém materiálu:

Adaptovala Michaela Jiroutová na základě knih:

- SWIFT, Jonathan. *Gulliverovy cesty*. V Albatrosu 10. vyd. Ilustroval Cyril BOUDA. Praha: Albatros, 2004. Klub mladých čtenářů (Albatros). ISBN 80-00-01368-1. Díl první, kapitola I.
- HANZELKA, Jiří a Miroslav ZIKMUND. *S československou vlajkou na Kilimandžáro*. Vyd. 2., (V Carpe diem 1.). V Brumovicích: Carpe diem, 2006. ISBN 80-86362-70-1. Kap. Kávovníkovými plantážemi a pralesem, str. 18-19.

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

